

In memoriam Szabados György

*Szabados György Kossuth-díjas zongoraművész, zeneszerző 2011.
június 10-én hunyt el. Emlékét néhány, hozzá legközelebb álló
zenész és barát személyes gondolataival idézzük fel, így hajtva
fejet a 2008. évi Magyar Jazz Díj kitüntetésére előtt.*

A lét teljessége

Körmendy Ferenc – brácsa

Kitörölhetetlenül bennem marad annak a napnak az élménye, amikor először hallgattam meg Szabados György Az esküvő című lemezét. Ez a hetvenes évek közepe táján történt, és teljesen felforgatta az életemet: Gyuri zenéjének másnál nem tapasztalt elementáris sodrása rémisztő mélységekbe és magasságokba rántott, de egyúttal valami rejtélyes megtisztulást is éreztem magamban, legbelül. Akkor még nem tudhattam, hogy zenészként éveken át játszhatok vele együtt a Kassák Klub Kortárs Zenei Műhelyétől a MAKUZ-ig.

Rendkívüli sokoldalúsága, szellemi tartása mindenkit megdöbbentett, aki a közelébe került: gondolatait ugyanazzal a szuggesztivitással adta elő, ami zenéjéből is sugárzott. Nem bírta a felszínességet, minden idegszálával a lét teljességén csüngött, arra tapadt, abból táplálkozott, és azt gazdagította.

Ha valaki egyszer is a szemébe nézett, soha nem felejtí el tekintetének mindenén áthatoló lézersugar-élességét, de a nyíltszívű barátságosságot sem, ami lényéből a másik ember felé áradt.

Megállni, megmaradni

Grencsó István – szaxofon

A legemlékezetesebb élményem Szabadossal kapcsolatban egy triókoncert. A nyolcvanas évek elején történt... Az ELTE jazzklubjában, valami pincében... Szabados – Vajda – Faragó. Mint vidéki, periférián próbálkozó muzsik, itt csodálkoztam rá a DOLGOKRA. Korábban is jártam már fesztiválokra, de olyan elementáris, felszabadult, kliséktől távol eső muzsikát akkor hallottam először. Nagy hatású, utat mutató, a későbbi döntéseimet meghatározó élmény volt. Nem lehet elfelejteni.

Hogy mit tanultam tőle, milyen vonatkozásban tette rám a legnagyobb hatást? Egy fontos dolgot emelek ki: megállni, megmaradni a hétköznapokban, tisztán. A szabad, rögtönzött zenében tetten érhető maga a muzsik. Nem kellene ideológiák, „megmagyarázatok”... Ne süppedjen az alkotó ember a kiszolgáló, interpretáló művészet kedélyes langymelegébe!

Isten áldása és az emberek megbecsülése legyen az ő hátrahagyott munkáin!

Belső tűz és lelkesedés

Ráduly Mihály – szaxofon

Már a Szabados Quintet (Sz. Gy., R. M., Kimmel László, Vajda Sándor, Jávor Vilmos – a szerk.) első próbáin átsugárzott mindannyiunkra az a belső tűz, az a lelkesedés, nyíltság és őszinteség, mellyel Gyuri a zenéről beszélt, és amellyel játszott. Kiforrott zenei koncepcióját tárta elénk, melyben kinek-kinek magának kellett megtalálnia, mivel tud hozzájárulni az ő elképzeléséhez. Ilyen volt a hétköznapokban is, ugyanaz a lelkesedés, kisugárzás jellemezte, bármiről is beszélt. Márpedig beszélt – és sokat mondott.

A legerősebb alkotó személyiségek közé tartozott, aki sajátos zenei világot teremtett. Egyénisége, szellemisége, filozófiája fogta össze a különféle stílusjegyeket (jazz, népzene, kortárs stb.), mely koherens egésszé állt össze – a sajátjáévé. Egyszerre ősi és mai, magyar és egyetemes.

Szá számára a zene csak eszköz volt, szellemi energiájának a vetülete: hit – akarat – a cselekvés pillanatnyi megvalósítása. Nagy fájdalom, hogy nem játszhattam az Esküvő lemezén. Gyuri írt, hogy jöjjenek haza a felvételre – de hát akkor 1974-et írtunk...

Díjai számából ítélve úgy tűnhetne, hogy minden elismerést megkapott, hogy a munkássága becsben volt tartva. Valójában sokkal több figyelmet érdemelt volna, s az eddig kiadott felvételei sem dokumentálják kellőképp zenei törekvéseit.

A belső harmónia csöndje

Mákó Miklós – trombita

A szimbolikus 1989-es évben, Franciaországban Szkiye, azaz Josef Nadj társulatával próbáltuk A kormányzó halála című darabot. Az együttműködés a MAKUZ és Szkiye között szabad improvizációs estekkel kezdődött a legendás Kassák Klubban, majd az említett darab létrehozásával folytatódott Bretagne-ban. Később Európa több rangos fesztiválján is nagy sikert arattunk. A próbafolyamat során Gyurinak egyre több kötött, megírt részt kellett beillesztenie a darabba a nagy létszámú zenész- és táncos apparátus okán, a zenés színház, a történetmesélés dramaturgiai törvényei szerint. A három alkotó, Szabados György, Josef Nadj és Kodolányi Gyula határozott képi, zenei, költői világot hozott létre. Közben egyre messzebb kerültünk a kollektív szabad improvizációtól. Több zenész barátom úgy érezte, ez vállalatlan számára, hazautazásukat csak az aláírt szerződés akadályozta meg. Tovább növelte a feszültséget az idő rövidege, az avantgárd táncszínház új nyelvezetével való kísérletezés, s mint később kiderült, egy kezdődő betegség is hátráltatta Gyurit. Ebben a helyzetben ültünk le beszélni vele. Gyuri azt mondta, hogy egy effajta többrétű szorítottság, nehézség közepette a külső körülmények lehúzó örvénylésében a mozdulatlanság, a belső harmónia csöndjének megteremtése jelenti a megoldást...

Ez az örökség, ez a szellemi alapállás az, amely mindnyájunk öröksége lehet; ha van fülünk ennek a csöndnek az érzékelésére, van szívünk a megteremtésére – hogy megszólalhasson a Zene.

Megtermékenyülve növekvő magánnyal

Fülöp Péter – GyőrFree Műhely

Lehetetlen lenne Szabados György bárminemű méltatását elegendőnek érezni és tudni, annak fényében miként gondozott zenét, szellemet, barátságot, közösséget és ápolt szelíd közeledéssel, figyelemmel minden hozzá forduló embert maga körül.

Egyszerre volt léleknek, világnak gyógyítója. Zenészként, orvosként, szellembe beavatott emberként. Mindent a legfontosabb szemlélet szolgálatába állítva élt és gondolkodott: az igazsághoz való hűséges kötődést egyetlen pillanatra sem elengedve élni. Szelíden ápolni, vigasztalni, és kiállni minden időkből az emberi nemes tisztaságért. Zenével, szóval, munkával, odaadással. Életét adta érte: minden percét, minden mozdulatát, minden emberi képességét és minden energiáját.

Fáradhatatlan jósággal védett bennünket, a legszigorúbb tántoríthatatlansággal igyekezett segíteni, kijavítani mindent, ami e csodálatos teremtett világunk természetes összhangját rongálta.

Tiszta, szép forrású, áttetsző lelkületű művész-médiium volt, akinek Isten betekintést engedett az Ég horizontja fölé. Ebből a világból tudósított szóval, zenével, emberséggel. Hívogatott látni, érezni, tudni mindezt – társulásra mindnyájunkat.

Imádkozom, hogy odafönn örök kedves, igaz társaival, Hamvas Bélával, Bartók Bélával, Kodály Zoltánnal együtt lássa meg, miként szökik egykor szárba az a mindenséget éltető csíra, amit itt hagyott nekünk szerető ápolásra.

Rezgés ég és föld között

Dresch Mihály – szaxofon

Úgy emlékszem, először valahol a Várban hallottam Gyuri bácsit játszani duóban, Kathy Horváth Lajossal. Éreztem, hogy más ez a zene, mint bármi, amit korábban hallottam, bár még nem éreztem a „lényegét”. Ekkor még nagyon fiatal voltam. Úgy hatott rám, mint amikor a gyerek először iszík pálinkát. Szabados tisztelte a jazz-zenét, de rájött, hogy egy számunkra fontosabb kultúra él itt velünk. Ezt én is kezdem kapiskálni, ezért is mentem el egyre többször meghallgatni a játékát; főleg szólóban szerettem. Amikor már úgy éreztem, jobban megy a játék, odaléptem hozzá, mondván, ha szüksége van szaxofonosra, szívesen játszánék vele. Mosolygott. Évekkel később nagy megtiszteltetés volt, amikor valóban elhívott a szeptettjébe.

Élénken emlékszem rá, amikor Josef Nadj társulatával próbáltuk Párizsban A kormányzó halála című darabot, melynek során feszültség alakult ki Szabados és a többi zenekari tag között. A premier végül ennek ellenére nagy sikerrel zajlott le. E feszültség miatt szükségét éreztem a végén odamenni hozzá, hogy elmondjam, én is örülök ennek a sikernek. Megöleltük egymást, és akkor ott mindketten éreztük a szeretet jelenlétét. Ez szép és fontos pillanat volt számomra. Sokan sokat tanultunk tőle, azzal együtt, hogy mindennek az útravalónak a magja bennünk is megvolt. Gyuri bácsi rávilágított számunkra, mik az igazán lényeges dolgok, hogy a zene nem szórakoztatásra van, hanem rezgés ég és föld között – szakrális dolog, imádság. Teljes, lezárt ívű munkásságot mondhat magáénak, beteljesítette, amit eltervezett általa, hogy következetes maradt és hű önmagához. Nem ismerek még egy olyan embert, aki ezt utána tudná csinálni.

Hiányozni fog, főleg a közös, megvilágító erejű beszélgetések.